

Cyklostezka sv. Metoděje

Boršice • Zlechov • Opatovce

Na kole za historií Velké Moravy...

INTERREG V-A
SLOVENSKÁ REPUBLIKA
ČESKÁ REPUBLIKA

EURÓPSKA ÚNIA
EURÓPSKY FOND
REGIONÁLNEHO ROZVOJA

SPOLOČNE BEZ HRANÍC

NA KOLE ZA HISTORIÍ VELKÉ MORAVY

Program je financován z prostředků Evropského fondu pro regionální rozvoj (EFRR) a státních rozpočtů České republiky a Slovenské republiky. Míra podpory ze zdrojů Evropské unie je stanovena na maximálně 85 % z celkových způsobilých výdajů.

PARTNERSKÉ OBCE

Obec Boršice

Boršice 7
687 09 Boršice
Česká republika
www.borsice.cz

Obec Opatovce

Opatovce 73
913 11 Trenčianske Stankovce
Slovenská republika
www.opatovce.sk

Obec Zlechov

Zlechov 540
687 10 Zlechov
Česká republika
www.obeczlechov.cz

Pohled na obec Boršice

Kostel sv. Václava a fara

Vinné sklepy v Radovanech

Interiér vinného sklepu

ÚVODNÍ SLOVO STAROSTŮ

Vážení přátelé,
jsme velice rádi, že Vás můžeme přivítat na nové cyklostezce, kterou jsme pojmenovali po sv. Metoději. Ten je jednou z nejvýznamnějších osobností moravských dějin.

Obě naše obce leží v centrální oblasti někdejší Velkomoravské říše, prvního stabilního státního útvaru západních Slovanů, v blízkosti jeho bývalého hlavního města Veligradu, které se nacházelo na katastru nedalekého Starého Města. Také slovenská partnerská obec Opatovce se nachází na území, které bylo součástí této říše. Obyvate-

lé našich obcí jsou právem hrdí na to, že žijí v místech, kde se utvářela naše moravská a česká státnost.

V průběhu tisíciletí obývali území našich obcí již lovci mamutů, později pak kmeny Keltů a Germánů. Ale právě období trvání Velké Moravy patří v historii k těm nejvýznamnějším. Tehdy k nám se svou družinou přišli z daleké Konstantinopole sv. Cyril a Metoděj, kteří přinesli do našich končin vzdělání a křesťanskou víru a první slovanské písmo zvané hlaholice, do kterého přeložili liturgické knihy. Z tohoto písma se později vyvinula dnešní azbuka.

Z odkazu obou věrozvěstů čerpáme všichni až dodnes.

Přijměte naše srdečné pozvání a navštivte na kole naše obce a další zajímavá místa v okolí. Náš kraj je přímo protkaný množstvím historických památek, vinných sklípků s jedinečnou

atmosférou a přírodních lokalit, které spojuje bohatá síť cyklostezek. Nouze není ani o hospůdky či ubytovací kapacity zdejších hotelů či penzionů.

Těšíme se na Vás.

Ing. Roman Jílek
starosta obce Boršice

Ing. Ondřej Machala
starosta obce Zlechov

HISTORIE OBCE BORŠICE

- 40 000*** první doložené osídlení ze starší doby kamenné
- 30 000*** tábor lovců mamutů v nedaleké Chrástce
- 12. stol.** domnělé založení vesnice Borešem z Rýzmburka
 - 1202** první písemná zmínka o Boršicích
 - 1202** Boršice se stávají součástí velehradského panství
 - 1250** pravděpodobná stavba románského kostela
 - 1405** první zmínka o boršickém duchovním správci P. Jakubovi
 - 1421** vypálení kostela a celé vesnice husity z Nedakonic
 - 1453** výstavba nového gotického kostela
 - 1461** založení rybníka zvaného Veliký, zaniklého až v 17. století
 - 1630** výstavba velkého cisterciáckého vinného sklepa
 - 1670** stavba dnešního barokního kostela sv. Václava
 - 1791** první písemná zmínka o škole v Boršicích
 - 1848** zrušení panství a vznik samosprávné vesnice
 - 1945** Boršice osvobozeny vojáky rumunské armády

HISTORIE OBCE ZLECHOV

- 5 000*** první doložené osídlení z mladší doby kamenné
- 400** germánská osada z pozdní doby římské
- 600** slovanské osídlení prostoru opuštěné germánské osady
- 12. stol.** pravděpodobný vznik dnešního Zlechova
 - 1202** první písemná zmínka o Zlechovu
 - 1202** Zlechov se stává součástí velehradského panství
 - 1623** vesnice vyplněna vojsky Bethlena Gabora a Turky
 - 1645** další vyplnění vesnice, tentokrát švédským vojskem
 - 1791** první písemná zmínka o škole ve Zlechově
 - 1848** zrušení panství a vznik samosprávné vesnice
 - 1850** stavba kaple sv. Anny ve středu obce
 - 1945** Zlechov osvobozen vojáky rumunské armády
 - 1991** vznik samostatné zlechovské farnosti
 - 1992** zahájení stavby nového kostela sv. Anny

** před naším letopočtem*

STRUČNÉ DĚJINY VELKÉ MORAVY

Pod názvem Velká Morava chápeme mocenský útvar s prvky státu, který v 9. a na počátku 10. století existoval ve střední Evropě. Za hlavní počín jeho vzniku se považuje akt, při němž kníže Moravanů Mojmír I. v roce 833 poslal do vyhnanství oponenta Pribinu, aby následně spojil v jeden celek své državy na Moravě s oblastí Nitranska na západním Slovensku. Tak se na mapě Evropy objevilo „panství Moravanů“ či „země Moravanů“, poté „panství Rostislava“ a ještě později „Svatopluka“, což jsou dobová označení, která se pro nově vzniklý útvar objevují v pí-

Mojmír na bankovce Slovenského státu

semných pramenech 9. století. Velkou Moravou jej nazval až byzantský císař Konstantin VII. Porfyrogennétos v polovině 10. století. Hned od začátku existence museli Moravané, někteří už pokřtění kněžími západního původu, nějak vycházet s franckou a východofranckou říší. Frančtí králové si totiž na jejich území činili nárok, který se

např. v roce 846 projevil tím, že Moravanům na knížecí stolec místo zemřelého Mojmíra I. dosadili Rostislava. Ten se však brzy vzepřel a od roku 855 začal provádět samostatnou mocenskou politiku, v důsledku čehož se se svým mocným sousedem v čele s králem Ludvíkem II. Němcem několikrát dostal do válečného konfliktu. Byl to

Svatopluk se třemi pruty a jeho tři synové Mojmír II., Svatopluk II. a Predslav

on, kdo v roce 863 do své země z řecké Soluně pozval učené bratry Konstantina Filozofa (Cyrila) a Metoděje, aby Moravanům zvěstovali slovo Boží v jim blízkém jazyce zvaném staroslověnština a písmu označovaném dnes pojmem hlaholice, které speciálně pro ně vytvořili. Slibný rozvoj moravského státu však neměl dlouhého trvání. Na sklonku 60. let 9. století vrcholil nejen tlak východofrancké říše proti Moravě, ale i mocenské ambice nitranského Svatopluka, jenž toužil stát se místo svého strýce Rostislava novým knížetem. A tak padl Rostislav, ovšem ve vězení Bavorů skončil také Svatopluk. Morava se ocitla v rukou hrabat Wilhelma a Engelšalka. Jejich kruté jednání však podnítilo vzpouru Moravanů, při níž v roce 871 utrpěla vojska Ludvíka II. Němce od Moravanů krutou porážku u „starého města Rostislavova“. Po ní už se Svatopluk konečně stal knížetem Velké Moravy, kterou během své více než dvacetileté vlády přivedl mezi nejvýznamnější mocnosti Evropy. Vedl tvrdé boje se svými nepřáteli, takže se území, která ovládal nebo alespoň ovlivňoval, rozrostla o Čechy, severní části Maďarska a Rakouska, o jihovýchod Polska. Uměl jednat s králi a císaři, a také hlavami katolického světa, římskými papeži.

Jeden z nich, Jan VIII., ho označil za „jediného syna Petrova“ a vzal i „s jeho lidem pod ochranu svatého stolce“, druhý, Štěpán V., ho dokonce v dopise označil titulem „král“. Jen se „svým“ arcibiskupem Metodějem občas nebyl v souladu, neboť metropolitovi se ne líbil Svatoplukův údajně prostopášný život plný holdování a žen. Přesto oba – kníže i arcibiskup – věděli, že jeden druhého potřebují, byť Svatopluk dával při modlitbách přednost latinským

mším než těm, které ve staroslověnské štině vedl Metoděj. I pro něj byl však skon arcibiskupa Metoděje v roce 885 velkou ránou, z níž se moravská církev vzpamatovala až v roce 900, když jí byli papežskými vyslanci přímo na Moravě ordinováni noví čtyři biskupové. To se však stalo až po Svatoplukově smrti v roce 894, když ještě před tím stačil moravský kníže odrazit soustředěné útoky Bavorů, Franků, Bulharů a Maďarů proti své říši. Nový vládce

moravského státu Mojmír II. to měl od počátku velmi těžké. Nedovedl zabránit postupnému rozpadu rozlehlé říše, z níž nejprve odpadly Čechy a pak další území, a doma mu vzešel nepřítel z bratra Svatopluka II. Za bojů s Bavorsky a poté nomádskými Maďary Velká Morava jako mocenský činitel v roce 905 zanikla. Lze ji považovat za první státní útvar existující na území, kde žili předci současných Moravanů, Čechů a Slováků.

Hlavní centra Velké Moravy se rozkládala ve středním Pomoraví. Jedním z nejvýznamnějších byl opevněný útvar předměstského typu, který se rozkládal po obou březích Moravy v místech dnešních měst Uherské Hradiště a Staré Město. Archeologické výzkumy, které se zde konají už od 80. let 19. století, odkryly na území Starého Města mocenský areál s pozůstatky zděného knížecího paláce a rotundy sv. Michala, dále rozsáhlé pohřebiště

Repliky velkomoravských staveb v archeoskanzenu v Modré

Základy a replika velkomoravského kostela v Modré

Křížek z období Velké Moravy

Kníže Rostislav na pravoslavně ikoně

Základy kostela uvnitř Památníku Velké Moravy ve Starém Městě

Model kostela z Výšiny sv. Metoděje

Základy kostela na Hoře sv. Klimenta u Osvětiman

s kostelem a více než 2000 odkrytými hroby, a další samostatně stojící kostely. Objevily také výrobní okrsky zlatníků, kovolitců, hutníků, kovářů, hrnčírů, sklářů, řezbářů parohů a řemeslníků dalších odvětví, provázená obydlími prostých lidí i místy, kde se zřejmě konaly trhy. V Uherském Hradišti-Sadech odkryli archeologové křesťanský areál s kostelem a jeho přístavbami, také dřevěným palácem, křtitelnicí a okolním pohřebištěm, velmi pravděpodobně sídlo moravského arcibiskupa Metoděje. Tyto nálezy a také pozdější písemný pramen z roku 1140 naznačují, že sídelní

mocenská aglomerace Staré Město – Uherské Hradiště byla v 9. století Veligradem, tedy nejvýznamnějším hradem Velké Moravy.

VELKOMORAVSKÉ NÁLEZY V OBCÍCH BORŠICE A ZLECHOV

Území obcí Boršice a Zlechov byla v 9. století součástí blízkého hospodářsko-strategického zázemí významného centra Velké Moravy, Veligradu, které se nacházelo v místech dnešního Starého Města a Uherského Hradiště. To se odrazilo i v počtu nálezů, které do daného období odsud můžeme zařadit. Z Boršic asi ty nejpozoruhodnější pocházejí z mohylového pohřebiště, které se rozkládalo na polích a vinohradech v lokalitě „Výbytky“ či „Stoprouny“ jižně od obce. V pouhých čtyřech odkrytých hrobech a několika

rozrušených orbou objevily se např. sekery-bradatice, nože, soupravy na rozdělávání ohně, prsten, ale i skleněné korálky náhrdelníků, stříbrné gombičky a bronzové náušnice. Jsou svědectvím, že hroby nepatřily jen zemědělcům, ale také bojovníkům a jejich ženám. Hrob bojovníka nebo lovce vybaveného šípy se našel ještě na dalším místě Boršic. Došlo k tomu severně od vsi, a sice nad kostelem v lokalitě „Trávníky“, a opět na místě vinohradu. Je pravděpodobné, že ani zde nebyl osamocen, že hroby kostrového

pohřebiště se ještě mohou nacházet v okolí. Další nálezy z doby Velké Moravy – zlomky keramických nádob – jsou už spíše sídlištního charakteru. Opět se našly na dvou místech, a sice u školy na „Trávníkách“, a v lokalitě „Močidla“ blíže ke Stříbrnicím. V těchto místech se zřejmě rozkládaly osady, v nichž v 9. století žili předchůdci dnešních Boršičanů.

Z katastru Zlechova pocházejí nejvýznamnější velkomoravské nálezy z míst, která leží východně a severně od obce. V lokalitě „Padělky“, dříve

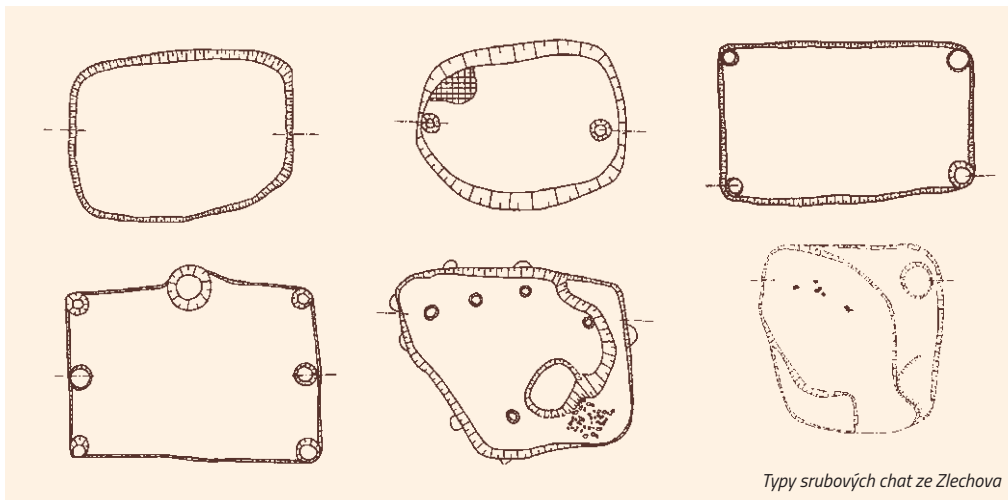
zvané „Močidla“, došlo na přelomu 60. a 70. let 20. století k odkryvu 30 kostrových hrobů, které obsahovaly keramické nádoby, nože, soupravy k rozdělávání ohně, břitvy, také bronzové náušnice, skleněné korálky, a zejména ojedinělý pozlacený přívěšek ve tvaru vrbového listu s kroužkem. Poblíž byly odkryty ještě zbytky zahloubených chat, v nichž pohřbení původně bydleli. Další dva hroby se našly v lokalitě „Díly“ při hranici zlechovského katastru s obcí Tupesy. Také tam by se mohlo nacházet ještě jedno po-

Sekyra, nůž, zlomek nože, kování a přezky, prsten a tři náušnice

Korálky, tři pazourkové nástroje, dva gombičky a dvě náušnice

Vědro, nůž, dva gombičky a dvě náušnice, sekera a čtyři hroty šípů

Velkomoravské gombíky nalezené v Boršičích

Archeologické výzkumy ve Zlechově v roce 1968

Velkomoravský kostrový hrob z Boršic

hřebiště starých Moravanů. Stopy po sídlišti se naopak objevily v samotné obci, v místech zvaných „Za Branou“.

Měly podobu kulturní vrstvy, která obsahovala zlomky typické keramiky, vyráběné v 9. století v hrnčířských

dílnách Starého Města. Z výčtu vyplývá, že další nálezy po velkomoravských předcích současných Boršičanů

a Zlechovjanů budou zcela jistě dříve či později nalezeny na katastrech obou obcí.

SV. CYRIL A METODĚJ

Bratři, které známe pod jmény Cyril a Metoděj, pocházeli z řecké Soluně. Narodili se byzantskému úředníkovi jménem Lev a jeho (snad) slovanské manželce jménem Marie: starší v roce 815 dostal jméno Michael, mladšího pokřtili na Konstantinu v roce 827. Michael vystudoval právo a na přání otce se stal úředníkem, správcem provincie s převahou slovanského obyvatelstva v dnešní Makedonii. Konstantin, již jako dítě velmi vzdělaný, zastával několik významných funkcí – byl např. tajemníkem konstantinopolského patriarchy – ale nejvíc ho uspokojoval

duchovní život v ústraní kláštera. Díky svému vzdělání a znalosti jazyků byl už jako mladý považován za vzdělance, takže ke jménu dostal přídomek Filozof. V roce 851 byl dokonce členem poselstva byzantského císaře do Sámary, kde na dvoře arabského kalífa obhajoval ideje křesťanství vůči islámu. Starší z bratrů Michael po smrti otce opustil službu císaři a vstoupil do kláštera Polychron, kde přijal mnišské jméno Metoděj. Tam za ním přišel i mladší Konstantin Filozof. Bratři zde nějaký čas žili spolu a zřejmě už tehdy se připravovali na budoucí společnou

misii ke Slovanům. Ještě před ní však v roce 860 vykonali diplomatickou cestu k Chazarům, při níž Konstantin na Krymu objevil hrob s ostatky sv. Klimenta, čtvrtého římského papeže. Potom už následovala cesta na Moravu, kterou z rozhodnutí císaře Michala III. a patriarchy Fotia, na základě pozvání knížete Rostislava, uskutečnili v letech 863–867. Na Moravě – nejspíše v Uherském Hradišti-Sadech – založili bratři církevní školu a do staroslověňštiny přeložili všechny důležité náboženské texty, nutné ke konání liturgie. Zde také vznikl Proglas jako první původní literární dílo v našich dějinách napsané v domácím písmu – hlaholici. V roce 867 Konstantin s Metodějem

kupem sirmijským a papežským legátem pro slovanské země a v roce 880 se stal i prvním arcibiskupem „svatě moravské církve“. Zemřel na Moravě v kruhu svých učedníků v roce 885. Jeho ostatky dosud nebyly nalezeny. Za Metodějův hrob však bývá často označována spodní část dutiny objevená v základu zdiva kněžiště kostela s křížovou dispozicí v Uherském Hradišti-Sadech. Po smrti svého učitele zamířili žáci obou bratrů na jih – ať už jako otroci do Benátek, nebo vyhnanci na dvůr bulharského cara. A právě zde u Ochridského jezera založili dva z nich, Naum a Kliment, nové centrum staroslovanské vzdělanosti.

Sv. Cyril a Metoděj

Sochy sv. Cyrila a Metoděje ve velehradské bazilice

Klášter sv. Nauma v Ochridu

CYRILOMETODĚJSKÉ POVĚSTI A TRADICE V OBOU OBCÍCH

Díky k tomu, že se obě obce nacházejí jen několik kilometrů od bývalého hlavního města Velkomoravské říše Veligradu (dnešní Staré Město), je okolní kraj doslova protkáan cyrilometodějskými tradicemi a pověstmi.

V 19. a počátkem 20. století v Chřibech a ve vesnicích v jejich okolí hledala zbytky Veligradu a hrob sv. Metoděje spousta romantických badatelů a amatérských archeologů. Na území boršické farnosti, která až do roku 1991 zahrnovala i Zlechov, pak pátrali boršický duchovní správce P. Jan Nepomuk Studený spolu s farářem z Drahotuší ThDr. Františkem Příkrylem.

P. Studený zapsal velké množství cyrilometodějských pověstí, které mu v roce 1879 vyprávěla Marie Šimonová z Boršic a které se dochovaly až dodnes. Tady je jedna z nich: „Viděla jsem od Velehradu a Zlechova přicházeti k Boršicím veliké množství lidu, měli stejný oblek a stejné tváře a když přišli k Boršicím, šlo jim mnoho kněží naproti a najednou obrátili se všeci tvářemi k Buchlovským horám. Já jsem si nemohla ani oddechnouti, pak jsem se jedné osoby z průvodu ptala: „Kdo je to uprostřed vás?“ A ona mi pohrozila prstem a řekla: „To je sv. Methoděj.“ Byl postavy vysoké, měl na sobě pluvál dlouhý a řásný, přes ruku přehoděný, na něm

party s modrými křížky, na hlavě korunu, ně jak naši biskupi, na prsích měl kříž, v levé ruce berlu, v pravé kříž se dvěma rameny. Štolu měl žlutou, na nohou střevíce a tvář od slunce spálenou. Díval se na naši dědinu a kostel a zvony všechny zvonily.“ Dle jiné pověsti prý skutečně stával v Boršicích kostel již za dob Velké Moravy.

P. Příkryl ve svých knížkách popisoval, že hlavní město Velkomoravské říše Veligrad (tehdy nazývané i Děvín) se

rozkládalo nejen na území dnešního Starého Města: „... rozprostíral se Děvín čili Velehrad od Dolního a Horního Hrádku a háje nad (velehradským) klášteřem k Radovanům čili Hradovému nad Boršicemi a odtud k Hradišti, zaujímaje v sobě Staré Město. Nejvíce obydlí stálo na polích boršických, zlechovských, tupeských a pak na Staroměstsku.“ Na jiném místě pak uvádí: „Boršicko a Zlechovsko po Hrádek (pahorek z jižní strany velehradského klášteřa) bylo domy hustě

pokryto...“ Také boršickou polní trať Obořiska považoval za součást Veligradu: „Stráž zove se „Obořiska“, což značí, že tato část Děvína (Veligradu) byla po r. 907 obořena.“ A dokonce byl přesvědčen, že v boršickém kostele je pohřben i sv. Metoděj a že jeho ostatky zde leží v bílém říčním písku. Tyto předpoklady však bohužel moderní archeologie nepotvrdila. Ale kdo ví, jak to všechno tehdy bylo.

Sv. Cyril a Metoděj

P. Jan Nepomuk Studený

Jedna z nejstarších fotografií boršického kostela s vyznačeným hrobem sv. Metoděje

NĚKOLIK SLOV O CYKLOSTEZCE

Cyklostezka sv. Metoděje je součástí přeshraničního projektu číslo NFP304020P620, jehož oficiální název zní „Na kole za historií Velké Moravy“. Účastní se ho na české straně jako hlavní partner obec Boršice a projektový partner obec Zlechov a jako hlavní přeshraniční partner slovenská obec Opatovce. Začátek realizace projektu byl stanoven na červenec 2019, jeho ukončení pak na květen roku 2021. Celkové náklady projektu činí 1 317 715,00 EUR, přičemž maximální finanční příspěvek EU činí 1 120 057,75 EUR.

Prvotní myšlenka vznikla díky spolupráci se slovenskou partnerskou obcí Boršic Opatovcemi. V rámci této spo-

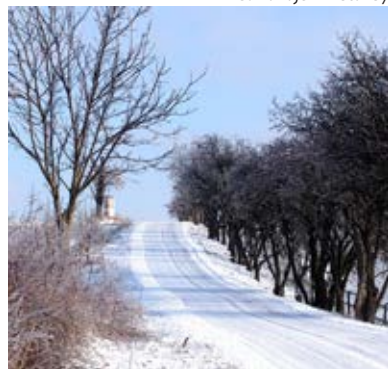
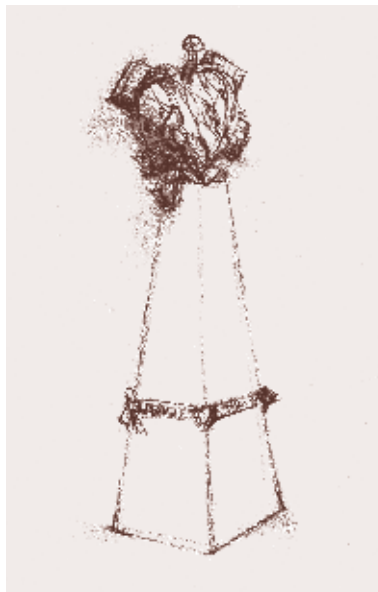
lupráce mohla vzniknout cyklotrasa, která symbolicky spojuje obec Boršice s Opatovcemi a která prezentuje společné kulturní dědictví Velké Moravy.

Na české straně byla vybudována cyklostezka o celkové délce 2,44 km, která přímo propojuje obce Boršice a Zlechov a která současně zajišťuje napojení Boršic na páteřní cyklotrasu Uherskohradištska. U cyklostezky byly postaveny dva přístřešky pro cyklisty, několik laviček, informačních panelů, odpadkových košů a stojanů pro kola a kolem byly vysázeny desítky stromů.

V Boršicích začíná trasa v místech, kde v minulosti stával Dolní mlýn. Dále jde po zaužívané polní cestě ke

Modely gombíků v dílně Daniela Ignáce Trubače
Vizualizace Gorazdova obelisku

Před zahájením stavby

Jeden z rozpracovaných prvků

dvěma kapličkám a vine se vpřed po staré cestě, kdysi zvané „hradská“, mezi oběma obcemi a pokračuje až na hranice katastrů obou obcí. Na zlechovske straně míří až ke komunikaci třetí třídy. Na boršické směrem vpravo vede do blízkých Nedakonic, vlevo směřuje pod most silnice I/50 a ústí u prvních zlechovske domů.

Na slovenské straně byla vybudována cyklostezka na trase Opatovce – Trenčín o celkové délce 4,37 km, vedoucí po hrázi řeky Váh. Obě části cyklostezky zdobí celkem deset uměleckých prvků tematicky zaměřených na období Velkomoravské říše, které ve své dílně vyrobil akademický sochař Daniel Ignác Trubač.

Montáž Gorazdova obelisku

ÚVODNÍ SLOVO K UMĚLECKÝM PRVKŮM NA CYKLOSTEZCE

Celou Cyklostezku sv. Metoděje, vedoucí z Boršic do Zlechova a ve své druhé části na Slovensku v Opatovcích, doprovázejí symbolické výtvarné prvky inspirované obdobím Velkomoravské říše. Jsou vyrobené z kamene a odlité z bronzu a nerez. Všechny kovové části jsou patinovány, vyleštěny a zakonzervovány transparentním lakem.

Ústředním tématem celé cyklostezky jsou zejména kořeny naší křesťanské historie. A jak říká autor všech uměleckých prvků na cyklostezce, akademický sochař Daniel Ignác Trubač: „Již samotné zadání, nazvané *Na kole za historií Velké Moravy*, mě vedlo ke krátkému zamyšlení. Svatí Cyril a Metoděj přišli na pozvání knížete Rastislava na území Velké Moravy, aby se zde pokusili propojit východ se západem. Měli mimo jiné vytvořit kulturní a duchovní most mezi národy. Toto symbolické

spojení vidím například u oděvu z velkomoravského období, který býval sepnut dvěma ozdobnými knoflíky, ve staroslovanštině i v dnešní slovenštině zvanými gombík.“

SYMBOL

Jedná se o důležitý orientační prvek pro člověka. I v našem životě užíváme znamení, značek, symbolů. Je to zjev obvykle viditelný, lidskými smysly postřehnutelný, z kterého vyčteme něco jiného, nějaký hluboký smysl. Například mrak nebo ohnivý sloup, který předcházeli Židy na jejich pochodu z Egypta, byl znamením Boží přítomnosti a ochrany. Divy a zázraky Kristovy byly znamením jeho božské moci nebo ohnivé jazyky nad hlavami apoštolů značily příchod Ducha svatého.

KÁMEN

Kámen tvoří nosný základ všech na cyklostezce použitých prvků. Ty jsou vyrobeny z božanovského pískovce, který je značně tvrdý, a tudíž i obtížněji opracovatelný. Má však velmi dobrou odolnost vůči mechanickým i povětrnostním vlivům. Všeobecně se proto využívá zejména v exteriérech. I přes obtížnou opracovatelnost a barevnou

nehomogenitu je velmi často využíván pro sochařské a restaurátorské účely. Jako jemnozrný materiál je rovněž vhodný pro výrobu brusů a brusných válců. V minulosti byl božanovský pískovec použit na mnoha jiných stavbách po celé České republice.

OBELISK

Slovo obelisk pochází z řeckého slova obélōs. Jedná se o památníky v podobě samostatně stojícího sloupu. Původně byly rozšířeny zejména ve starověkém Egyptě, od 16. století se začaly obelisky stavět i v Evropě. Klasicky mají podobu štíhlého monolitu ve tvaru čtyřbokého komolého jehlanu, usazeného na podstavci a ukončený jsou nízkým jehlanem zvaným pyramidium. Tři prvky použité na cyklostezce mají tvar obelisku, další je ve tvaru kulatého stolu nebo obráceného komolého jehlanu. Ostatní prvky vychází z jednoduchých kvádrů.

GOMBÍK

Pro většinu prvků na cyklostezce sv. Metoděje je společným motivem velkomoravský gombík. Již z dálky vizuálně identifikuje celou trasu. Jeho podoba je inspirována gombíky nalezenými

v Boršicích v kostrovém hrobě při archeologických vykopávkách. Mnoho se jich našlo na území nedalekého Starého Města, Uherského Hradiště a Sadů, kde se v 9. století nalézalo tehdejší hlavní město Velkomoravské říše zvané Veligrad.

HLAHOVICE

Dalším společným rysem je písmo zvané hlaholice. Jedná se o nejstarší slovanské písmo, které soluňští bratři vytvořili v letech 862–863 při své první cestě na Moravu. Toto písmo vytvořilo základ kultury a vzdělanosti Velké Moravy, odkud se rozšířilo do jiných slovanských zemí, kde se nejdéle udrželo v Chorvatsku. Později se z hlaholice vyvinula cyrilice (azbuka), dodnes používaná v Rusku, na Ukrajině, v Bulharsku, Srbsku a několika dalších státech.

Závěrem pak Daniel Ignác Trubač dodává: „Tento kraj je bohatý na šikovné lidi. Stejně jako kdysi J. A. Komenský pomocí obrazů chtěl lidem sdělit důležitost člověka a vzájemných vztahů mezi lidmi na této zemi (Orbis pictus), já ke svému vyjádření používám metaforických obrazů, vytvářejících prostor pro dialog a otázky, díky nimž můžeme zahlédnout zrnko pravdy.“

Velkomoravský gombík

POPIS JEDNOTLIVÝCH UMĚLECKÝCH PRVKŮ

Na začátku je uveden popis třech uměleckých prvků, které se nacházejí na boršické straně cyklostezky a na hranici katastrů obcí a poté následuje pět prvků v její zlechovské části. V navazující samostatné kapitole jsou pak uvedeny dva prvky instalované v slovenské obci Opatovce.

MALÝ OBELISK

Tento obelisk se nachází na rozcestníku silnic v obci Boršice směrem na

Sv. Cyril a Metoděj

Nedakonice. Jedná se o počátek značení cyklostezky, začínající na konci obce a vedoucí směrem na Zlechov. Celý vrch kamenného obelisku je jakoby ovázaný plátnem. Uzavírá jej gombík, jenž je průvodním znakem několika prvků. Je ozdoben chráněným ptáčkem brhlíkem lesním. Nápis

Malý obelisk v Boršicích

na vrchní části obelisku pochází z Proglasu, což je dílo sv. Cyrila a Metoděje a je napsaný v hlaholici. Jeho český překlad zní: NAHÉ JSOU NÁRODY BEZ KNIH. Většina těchto částí je odlita z nerez. Dále se zde nachází portrét sv. Metoděje, který je osazen do bylinného pozadí jitrocelových listů a je odlit z bronzu. Znak obce Boršice, doplněný o stručnou historii vesnice, je rovněž bronzový. Otisky lipových listů srdčitého tvaru připomínají náš národní symbol.

Podoba sv. Metoděje na Malém obelisku

*Daniel Ignác Trubač při výrobě prvků cyklostezky
Detail z Malého obelisku – brhlík lesní*

Vycházející slunce

VYCHÁZEJÍCÍ SLUNCE

Jedná se o kamennou horizontální stělu, která je instalovaná v blízkosti mlynářského kříže u začátku cyklostezky. Na jejím gombíku se nachází další živočišný motiv, tentokrát je to chráněný had žijící v nedalekých Chříbech užovka stromová a brook roháč obecný. Hned vedle byla instalována lavička, stojan na kola a odpadkový koš.

STŮL SETKÁNÍ

Sedm míst u kamenného stolu, vyrobeného z bloku božanovského pís-

kovce, je symbolicky označeno jmény Sedmípočetníků. K nim se vedle sv. Cyrila a sv. Metoděje řadí i jejich nejbližší žáci sv. Sáva, sv. Angelár, sv. Kliment, sv. Naum a sv. Gorazd. Do kulatého stolu je zapuštěna štola s modlitbou OTČE NÁŠ v hlaholici. Staroslovanská byla údajně – vedle hebrejštiny, starořečtiny a latiny – teprve čtvrtým jazykem, do kterého bylo Písmo svaté přeloženo. Ve středu stolu je zobrazeno písmeno S v hlaholici – kruh s trojúhelníkem. Toto písmeno rovněž zastupuje LOGOS, což znamená v překladu Slovo. V blízkosti stolu byl postavený dřevěný přístřešek pro cyklisty doplněný informačním panelem.

Velkomoravský gombík na kamenné stěle

*Lavička a stojan na kola u stěly
Stůl setkání*

Detail hlaholice na stole

Přístřešek pro cyklisty u Stolu setkání

*Gorazdův obelisk
Trasa nedaleko Gorazdova obelisku*

Kříž, srdce a kotva na vrcholu obelisku

Část spony obepínající obelisk

GORAZDŮV OBELISK

Obelisk se nachází na hranici katastrů obou obcí. Tento mohutný komolý jehlan má ve spodní části bronzovou sponu s nápisem v hlaholici, latině a češtině CHVALTE PÁNA VŠECHNY NÁRODY. Jedná se o úryvek z Kyjevských listů. Spona obelisk obepíná a na rozích je ozdobena znaky obcí Boršic a Zlechova. Přítomnost dvou chráněných ptáčků konipase bílého a ledňáčka říčního je zde obrazná a symbolická. Název obelisku je připomínkou sv. Gorazda – žáka sv. Cyrila a Metoděje, jenž měl po smrti sv. Metoděje usednout na moravský bis-

kupský stolec a stát se tak pokračovatelem jejich započatého díla.

Obelisk spojuje nebe se zemí a do daleka symbolicky zvěstuje, které tři božské ctnosti jsou pro člověka nejdůležitější. NADĚJE, která vysvobodila Izraelce z egyptského otroctví a kterou symbolizuje kotva, VÍRA znázorněná křížem, která uzdravuje člověka a LÁSKA, po níž všichni touží a kterou je potřeba darovat bližním. Láska vychází ze srdce, které hoří a je prostorem pro setkání s Bohem i všemi lidmi. Všechny tyto atributy, jako světlo majáku, volají do okolní krajiny. U Gorazdova obelisku byl vystaven přístřešek pro cyklisty a informační panel.

Z kopce dolů k Boršicím

*Začátek cyklostezky u Zlechova
Mapa okolí řeky Moravy na vrcholu kvádru*

MAPA

Další z prvků, stojící na začátku zlechovské části cyklostezky, vykresluje na plastické mapě krajinu v Dolnomoravském úvalu kolem řeky Moravy. Na reliéfu krajiny se nachází několik kopií artefaktů z období Velké Moravy (gombíky, pektorální kříž, různé křížky a nákončí opasek) nalezených

přibližně v místech, kde jsou v mapě zakresleny. Současně jsou zde znázorněny směrovky na několik evropských měst, která soluňští bratři při své misijní činnosti navštívili a kde také po určitou dobu pobývali:

Zalavár (vzdálený 332 km) – V Zalaváru na dvoře zdejšího knížete Kocela počátkem roku 867 pobývali Konstantin a Metoděj při své cestě

*Pohled na stojany a lavičku u Mapy
Celkový pohled na Mapu*

do Říma. Po smrti sv. Cyrila se na Moravu sv. Metoděj vrací jako arcibiskup.

Ellwangen (vzdálený 675 km) – Ve zdejší v klášterní pevnosti byl po více než dva roky vězněn sv. Metoděj.

Venezie / Benátky (vzdálené 766 km) – V Benátkách proběhlo významné setkání s akvilejským patriarchou.

Roma / Řím (vzdálený 1 273 km) – V Římě sv. Cyrila a Metoděje spolu s jejich žáky přijal tehdejší papež Hadrián II., který sv. Metoděje vysvětil na kněze. V roce 869 n. l. zde zemřel sv. Cyril a jeho ostatky jsou dodnes pohřbeny v římském kostele sv. Klimenta.

Ochrid (vzdálený 1 298 km) – Dva z Metodějových žáků, sv. Kliment a sv. Naum, po nuceném odchodu z Velké Moravy, založili v makedonském Ochridu literární školu a nové centrum staroslovanské vzdělanosti.

Thessalonika / Soluň (vzdálená 1 318 km) – V první třetině 9. století se v řecké Soluni do rodiny vysokého hodnostáře narodili dva bratři, mladší Konstantin (sv. Cyril) a starší Michael (sv. Metoděj).

Konstantinopol / Istanbul (vzdálený 1 639 km) – Konstantin v tomto tehdy byzantském hlavním městě před cestou na Velkou Moravu studoval a následně zde také působil jako profesor filozofie na císařské univerzitě.

Chersones (vzdálený 1 851 km) – Při své misijní a diplomatické cestě k Chazarům zde Konstantin s Metodějem objevili ostatky sv. Klimenta, které později přenesli na Moravu.

V těsné blízkosti mapy byla rovněž instalována lavička, stojan na kola a odpadkový koš.

Jeden ze dvou prvků na Zdi

Znak obce Zlechov s brhlíkem lesním na Zdi

Bronzový reliéf sv. Cyrila a Metoděje

ZED

Tento mohutný kamenný val před začátkem cyklostezky slouží jako opěrná zeď. Je u něho vytvořena zpomalovací vlna a zároveň přejezd cyklostezky na druhou stranu silnice. Kamenný val je rozdělen šínami na tři části. Toto rozdělení má zejména dilatační funkci. Spáry tak překrývají prvky, představující fragmenty plátna s hlaholicí a lipovými listy. Výrazným detailem těchto reliéfních pruhů odlitých z nerez je bronzový reliéf sv. Cyrila a Metoděje doplněný o znak obce Zlechova. Na vrchu zdi pak sedí ptáček brhlík lesní.

Želví křižovatka

ŽELVÍ KŘÍŽOVATKA

Na křižovatce u hlavní cesty vedoucí směrem na Boršice a Buchlovice se nachází kamenný kvádr osazený bronzovou deskou se stručnou historií obce Zlechov. Zde použitá draperie textilu připomíná prostý šat lidu, který býval v dobách Velkomoravské říše sepnutý gombíkem. Toto plátno je doplněno textem CHVALTE PÁNA VŠECHNY NÁRODY pocházejícího z Kyjevských listů. Zpod draperie vyčuhují tři malé želvy, které se rozbíhají do světa. Tento druh želvy bahenní je na Moravě rovněž chráněný. Další chráněný tvor sedí nahoře na gombíku a jmenuje se bělopásek topolový.

Gombík na vrcholu kvádru

Detail gombíku s motýli

Dva čolci obecní na gombíku

ZAPADAJÍCÍ SLUNCE

Na gombíku kamenné horizontální stély nazvané Zapadající slunce, která byla instalována ve středu obce nedaleko kostela sv. Anny, se nachází živočišný motiv, kterým je chráněný obojživelník žijící v Chříbech čolek obecný a brouk střevlík vrásčitý. V těsné blízkosti stély se nachází stojan pro kola a informační panel s mapou Zlechova z roku 1827.

Zapadající slunce

POPIS UMĚLECKÝCH PRVKŮ V OPATOVČÍCH

Obec Opatovce, ležící v okrese Trenčín nedaleko česko-slovenských hranic na břehu řeky Váh, patří k nejstarším písemně zaznamenaným lokalitám na Slovensku. První písemná zmínka o obci pochází již z roku 1113 a nachází se v tzv. Zoborské listině. Název obce se postupem času měnil. Nejstarší pocházel z roku 1113 a zněl Sancti Ypoliti (Svatý Hypolit), roce 1378 je uváděn název Apaty, dále pak Apati ante Trenczinium (1411), Apathy (1412), Appati penes byroc (1598), Opatowcze (1773), Vágapāti (1906 –

maďarská varianta názvu) a nakonec od roku 1918 je až dodnes používán název Opatovce.

Původně byla obec ve vlastnictví benediktinského kláštera na hoře Zobor nedaleko Nitry, v 15. století přešla do majetku nitranského biskupství, později ji vlastnila rodina Velčovských, poté řád jezuitů a Fond štúdiijnej základny. Obec se nacházela v majetku fondu až do roku 1848, kdy proběhlo zrušení patrimoniální správy (panství), kterou nahradila zeměpanská státní správa.

Řeka Váh

Gombík na hrázi

MALÝ OBELISK

Celá horní část obelisku je odlita z bronzu a spočívá na spodní části vyrobené z hrubozrnného božanovského pískovce. Uzavírá jej gombík, jenž je průvodním znakem několika prvků a je ozdoben chráněným ptáčkem brhlíkem lesním. Provaz zde symbolizuje důležitou činnost v obci, kterou byla přeprava přes řeku Váh a plátno připomíná prostý šat lidí z období Velké Moravy. Nápis CHVALTE PÁNA VŠECHNY NÁRODY, lemující vrchní část obelisku, pochází z Kyjevských listů, což bylo rovněž dílo sv. Cyrila a Metoděje a jsou napsány v hlaholici, latině a slovenštině. Identifikaci obelisku zajišťuje erb obce Opatovce doplněný o stručnou historii obce.

Malý obelisk

Montáž Malého obelisku

GOMBÍK NA HRÁZI

Tento velkomoravský gombík je směrovým ukazatelem a již z dálky svým jednoduchým tvarem vytváří orientační bod v krajině pro cyklisty, kteří se vydali na výlet nebo za historií Velké Moravy. Na každé straně ve směru jízdy je opatřen erby obce Opatovce a asi 10 km vzdáleného města Trenčín.

Znak obce Opatovce

AKADEMICKÝ SOCHAŘ DANIEL IGNÁC TRUBAČ A JEHO TVORBA

Narodil se v roce 1969 v jihočeském Táboře, poté až do svých 15 let žil v šumavském městečku Nýrsko. V letech 1983–1987 studoval průmyslový design na Střední uměleckoprůmyslové škole v Uherském Hradišti, poté pokračoval na Vysoké škole uměleckoprůmyslové ve Zlíně, odkud v roce 1990 přešel na Akademii výtvarných umění v Praze. Tu pak ukončil v roce 1994 diplomovou prací kašna Panny Marie Svatohostýnské v Bystřici pod Hostýnem.

Ač původem ze Šumavy, zakořenil nakonec v našem regionu a v jeho tvorbě je tento vliv na první pohled patrný. „Je tu příjemnější klima ... i lidé jsou tu od srdce. Člověk celý svůj život hledá prostor pro setkání. Tím prostorem je srdce a tady mají lidé srdce otevřená. Spojují se lidovými tradicemi, zvyky, svými kořeny a bohatou historií,“ říká Daniel Ignác Trubač, akademický sochař, který se umí dívat. Zastavte se na chvíli spolu s ním a vnímejte toto místo, třeba skrze symboly v jeho díle. Dotkněte se významů vyvěrajících z míst, kterými procházíte.

Vejděte do jeho ateliéru v Polešovicích na Uherskohradištsku a pochopíte. V šuplíčích kousky artefaktů, kamínků, broučků, sklíček – zhmotněných inspiračních momentů. Ve svém díle

snoubí duchovní tematiku s duší regionu, využívá prvky z historie i z přírody kolem nás, především pak motivů chráněných živočichů. Daniel Trubač tvoří svá díla z bronzu, nerez, kamene, dřeva, skla a z jejich kombinací. Pracuje s autentickými historickými artefakty a jeho práce působí nejen esteticky, ale mají i didaktický rozměr. Jeho plastiky najdete po celém regionu – portrétní pamětní desky na

Slavnostní předávání sochy Koruny Svaté Anežky České papeži Františkovi

obecním úřadě v Boršicích (Hynek Došťál), v Polešovicích (Václav Křivánek) i na Slovácké bůdě v Uherském Hradišti (Jaroslav Václav Staněk). V Polešovicích zdobí veřejný prostor plastiky s přírodními motivy a socha sv. Urbana, Boršice vydaly stříbrné a bronzové medaile Řádu sv. Metoděje určené pro významné osobnosti obce. Přírodními motivy jsou protknuty i ceny uherskohradištského ekologického festivalu „Týká se to také tebe“, stejně tak jako socha „Koruna svaté Anežky“ ve Vatikánu, na které najdeme motiv ptáčků brhlíků. A to jsou jen malé střípky z jeho rozsáhlého uměleckého díla.

Daniel Ignác Trubač ve své dílně

VÝBĚR Z DÍLA DANIELA IGNÁCE TRUBAČE

1991 náhrobek obhájce lidských práv a disidenta Pavla Wonky ve Vrchlabí	2008 presbytář kostela Nanebevzetí Panny Marie v Uherském Brodě
1995 kovaná mříž „Brána srdce“ pro televizi Noe v Ostravě	2010 presbytář kostela sv. Jana a Pavla ve Frýdku-Místku
1998 výzdoba a vybavení kaple rádia Proglas v Brně	2012 evangeliář Řádu německých rytířů ve Vídni
2001 architektonické řešení kaple v salesiánském centru Dům Ignáce Stuchlého ve Fryštáku	2012 výzdoba tří zvonů do katedrály sv. Víta v Praze
2004 školní kaple Cyrilometodějského gymnázia v Prostějově	2017 insignie úřadu starosty Starého Města
2007 presbytář kostela Komunitního centra Matky Terezy v Praze	2018 ozdobná pavéza, schody ke kostelu v Polešovicích
	2019 socha Koruny sv. Anežky České v bazilice sv. Petra ve Vatikánu

DALŠÍ DROBNÉ PAMÁTKY A ZAJÍMAVÉ LOKALITY U CYKLOSTEZKY

V místech, kde na boršické straně začíná cyklostezka, stával až do poloviny 80. let minulého století vodní mlýn nazývaný Dolní. První zmínka o něm pochází již z roku 1513, kdy ho vlastnil Hynek ze Zákřan. Později ho získal velehradský úředník Václav Vacula z Ekartovic, který ho prodal brněnskému rychtáři a radnímu Gabrielu Schrammovi z Deblína. Od něho ho v roce 1629 koupili velehradští cisterciáci. Dalšími majiteli byli Martin Libosvár, Jan Látal a od roku 1901 Josef Gargulák. Dodnes tu po mlýnu zůstal sklep, několik kamenů u potoka a zejména pak kamenný kříž.

Takzvaný mlynářský kříž byl postaven v roce 1873 manželi Michaelem a Františkou Vejvodovými, mlynáři ve Švábenicích, „... kteří ho, co důkaz

Dolní mlýn na archivní fotografii

rodinné lásky, věnovali dceři své a zeti svému Janu Látalovi a manželce jeho Jozefě (Josefině) rozené Vejvodové, toho času majitelům dolního mlýna číslo 225 v Boršicích. Jedná se o zdobnou práci kroměřížského kameníka A. Becka.

Po cestě nahoru po cyklostezce stojí dvě z celkem čtyř kapliček, které v roce 1902 nechal postavit boršický duchovní správce a cyrilometodějský badatel P. Jan Nepomuk Studený „... na památku svého 37letého pobytu v Boršicích ...“ Spodní kaplička je zasvěcena Božskému Srdci Páně, horní pak Panně Marii.

Kaplička z roku 1902 zasvěcená Panně Marii

P. Studený současně těmito kapličkami vytýčil lokalitu Radovany, dříve zvanou Hradovy, kde podle pověsti za dob velkomoravské říše stával hrad na obranu hlavního města Veligradu. Později v něm prý sídlil i majitel Boršic rytíř Přibyslav, který v roce 1202 prodal vesnici moravskému markraběti Vladislavu Jindřichovi. Ten ji poté věnoval nově vznikajícímu velehradskému klášteru. U spodní kapličky byla nově instalována lavička a odpadkový koš.

V blízkosti počátku zlechovské části cyklostezky u mostu silnice E50

Kříž z roku 1852 ve Zlechově

mezi dvěma lípami stojí kamenný kříž z roku 1852, který upomíná na epidemie cholery ve vesnici v letech 1831, 1836, 1849 a 1851. Největší epidemie cholery pak propukla po průchodu pruského vojska v roce 1866, kdy v boršické farnosti zemřelo asi 400 lidí. Na tomto místě byl v té době zřízen i cholerový hřbitov, který dal celému místu tajemný název „Starý krchov.“

Mlynářský kříž z roku 1873

CYKLOSTEZKY, VINNÉ STEZKY A TRASY PRO KOLA

1. STEZKA RULANDSKÉHO BÍLÉHO

(délka: 40 km, obtížnost: 0 0 0, typ kola: trekkingové)

Trasa: Uherské Hradiště – Staré Město – Zlechov – Tupesy – Velehrad – Modrá – Jalubí – Traplice – Kudlovice – Babice – Batův kanál – Uherské Hradiště

Stezka začíná a také končí v Uherském Hradišti. Z Mariánského náměstí se vydejte na břeh řeky Moravy, kudy prochází vinařská „magistrála“ Moravská vinná stezka. Dovede vás do Starého Města a odtud mezi vinicemi cestou do Zlechova a dále na Tupesy. Projedete se v podhůří horského pásma Chřibů a poznáte jedny z nejvyšší položených vinic na jižní Moravě.

2. STEZKA MUŠKÁTU MORAVSKÉHO

(délka: 25 km, obtížnost: 0 0, typ kola: trekkingové)

Trasa: Uherské Hradiště – Staré Město – Kostelany nad Moravou – Nedakonice – Polešovice – Vážany – Tučapy – Boršice – Zlechov – Staré Město – Uherské Hradiště

Okružní stezka vede z Uherského Hradiště do Polešovic, kde byla odrůda Muškátu Moravského vyšlechtěna. Dále pokračuje přes obce Tučapy, Boršice a Zlechov a poté se vrací zpět do Uherského Hradiště. Stezka nabízí nejen úchvatné výhledy do vinorodé

krajiny, ale má i naučnou funkci v poznávání odrůdy révy vinné přímo ve vinohradech.

3. STEZKA PO STOPÁCH CISTERCIÁKŮ

(délka: 25 km, obtížnost: 0 0 0, typ kola: trekkingové)

Trasa: Uherské Hradiště – Staré Město – Modrá – Velehrad – Tupesy – Zlechov – Staré Město – Uherské Hradiště

Okružní stezka veze z Uherského Hradiště na Velehrad, který je známý svoji duchovní a historickou tradicí. Projedete se po malebných vesnicích moravského Slovácka s úchvatnými výhledy na Chřiby a vzdálenou Javořinu.

4. VELKOMORAVSKÁ POUTNÍ CESTA

(délka: 59 km, obtížnost: 0 0 0 0, typ kola: cyklo)

Trasa: Staré Město – Velehrad – Buchlovice – Stupava – zřícenina hradu Cimburk u Koryčan – Vřesovice – Osvětimany – Smrdařavka – Zlechov – Staré Město

Za Starým Městem, kde má poutní cesta svůj počátek, navazuje na Moravskou vinnou stezku ve směru na Zlechov a poté pokračuje dále směrem k Velehradu. Trasa spojuje většinu obcí mikroregionu Buchlov a umožňuje odbočení na nejvýznamnější turistické cíle v jižní a střední části chřibských hor.

5. CYKLOSTEZKA

PŘÍRODNÍM PARKEM CHŘIBY

(délka: 45 km, obtížnost: 0 0 0, typ kola: cyklo)

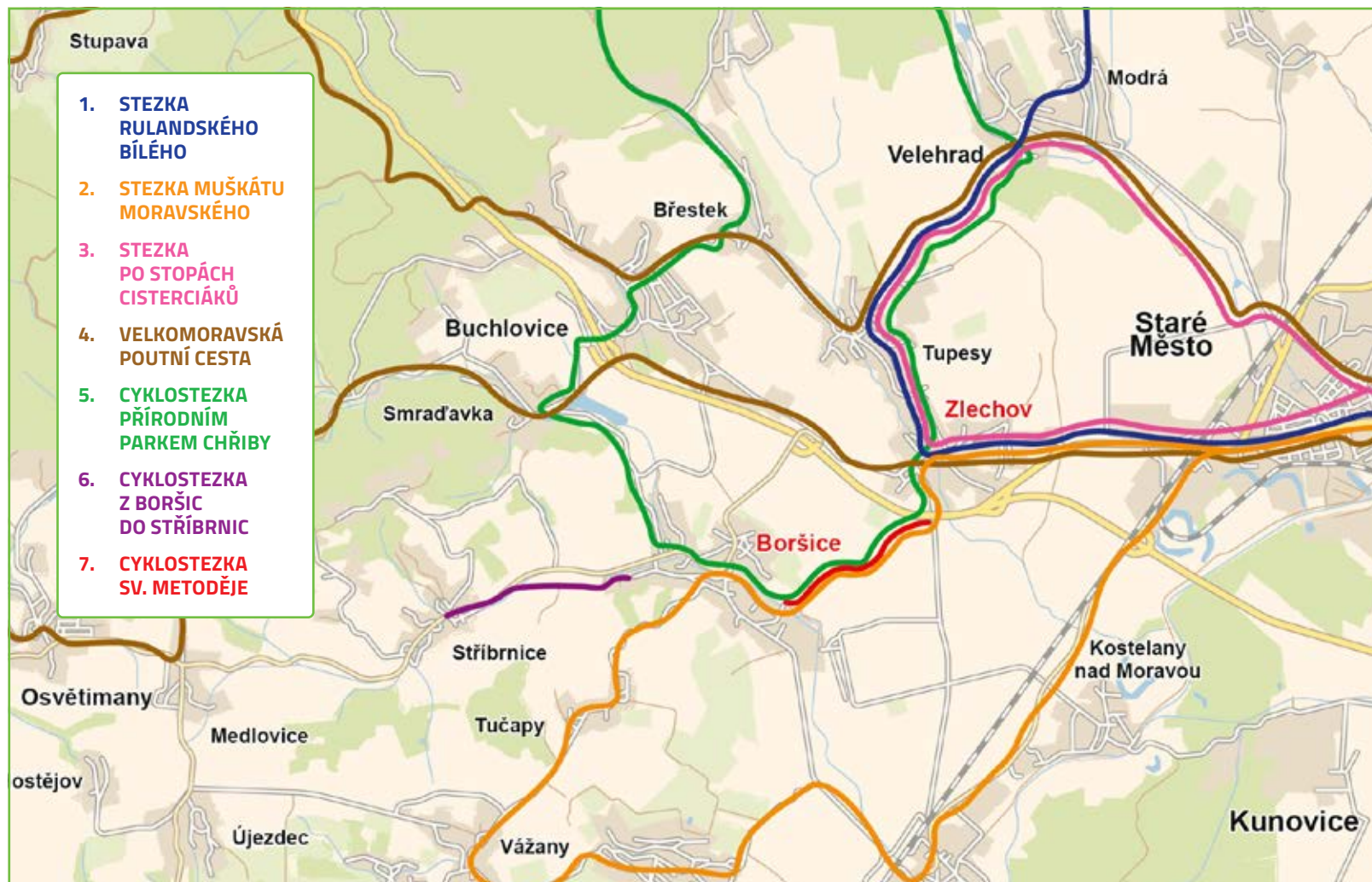
Trasa: Buchlovice – Břestek – Buchlov kámen – rozhledna na Brdu – Salaš – Velehrad – Modrá – Tupesy – Zlechov – Boršice – Smrdařavka – Buchlovice
Oblast Chřibů má nejen velkou přírodovědeckou hodnotu, ale je bohatá i na památky kulturní a historické, jako jsou například hrad Buchlov, archeoskanzen Modrá s kostelem sv. Jana, zámek Buchlovice nebo bazilika a poutní místo Velehrad.

6. CYKLOSTEZKA Z BORŠIC DO STŘÍBRNIC

(délka: 2 km, obtížnost: 0 0 0, typ kola: cyklo)

Trasa: Boršice – Stříbrnice

Trasa s minimálním převýšením, vybudovaná v roce 2012, spojuje Boršice se sousedními Stříbrnicemi. Dnes slouží nejen cyklistům, ale i běžčům a občanům obou obcí k vycházkám. Přibližně uprostřed se nachází přístřešek, kde je možné se ukrýt před nepřízní počasí. Výhledově se pak počítá, že tato cyklostezka bude pokračovat dále směrem na Medlovice a Osvětimany.

ZAJÍMAVÉ LOKALITY A HISTORICKÉ OBJEKTY V BORŠICÍCH

První osídlení, pocházející ze starší doby kamenné, je datováno asi 40 000 př. n. l. a nacházelo se v dnešní polní trati Nadhorky. Významnější je však lokalita Chrástka, kde byl objeven tábor lovců mamutů z doby asi 30 000 př. n. l. Vedle nálezů klů a kostí z několika mamutů a kostí jiných zvířat zde bylo objeveno několik tisíc nejrozličnějších kamenných artefaktů. Jednalo se například o pazourkové úštěpy, čepele, mikročepele, vrtáky, rydla, škrabadla a různé typy hrotů. Jde o natolik významnou lokalitu, že zde vedení obce Boršice v roce 2017 vybudovalo volně přístupnou naučnou stezku věnovanou právě lovcům mamutů.

Osídlení na místě dnešních Boršic a v jejich těsném okolí nepřetržitě trvá

od pravěku až do dnešních dnů. Na katastru obce najdeme sídliště z mladší doby kamenné, různé nálezy z doby měděné i bronzové, nedaleko silnice směrem na Nedakonice pak v mladší době železné stávala malá keltská osada. Velké množství nálezů dokládá i slovanské a pozdější velkomoravské osídlení, podrobněji popsané v kapitole „Velkomoravské nálezy v obcích Boršice a Zlechov.“

Nejvýznamnější historickou památkou v Boršicích je barokní kostel sv. Václava. Byl vystavěn kolem roku 1670 na místě původního románského, později goticky přestavěného kostela. Tyčí se na blízké ostrožně nad vesnicí a tvoří tak přirozenou a nepřehlédnutelnou dominantu obce. V jeho těsném sou-

sedství se nachází starosvětská budova barokní fary, postavená někdy v průběhu 18. století.

O vodních mlýnech v Boršicích na Dlouhé řece máme zprávy již od 17. století. Jejich majitelé patřili k svobodným lidem, často dokonce pocházeli z nižší šlechty. V obci se do dnešních dnů dochovaly dva ze tří mlýnů. První zmínka o tom starším, nazývaném Prostřední, pochází z roku 1614, kdy ho vlastnil Jaroslav Vlachovský z Vlachovic. Dnes slouží jako obytný dům. Mladší mlýn, nazývaný Sovín nebo taky Horní, stojí na konci ulice Raškoun a je uvnitř doposud vybaven původním mlecím zařízením.

V Boršicích najdeme i spoustu drobných památek. Jedná se zejména o so-

chy sv. Jana Nepomuckého na návsi, pocházející z roku 1739, sv. Antonína Paduánského u schodiště ke kostelu z roku 1854 a hned několik soch Panny Marie. Dále v polní trati v Radovany stojí čtyři kapličky z roku 1902 a na různých místech v obci i v jejím okolí pak několik kamenných, železných a dřevěných křížů, pomníků a pamětních desek. Za zmínku stojí i lokalita u cesty vedoucí z Boršic ke křižovatce na hlavní cestě Uherské Hradiště – Brno, kde stávalo až do počátku 18. století popraviště buchlovského loveckého práva.

Dřevořezby na Stezce lovců mamutů

Kostel sv. Václava s barokní budovou fary

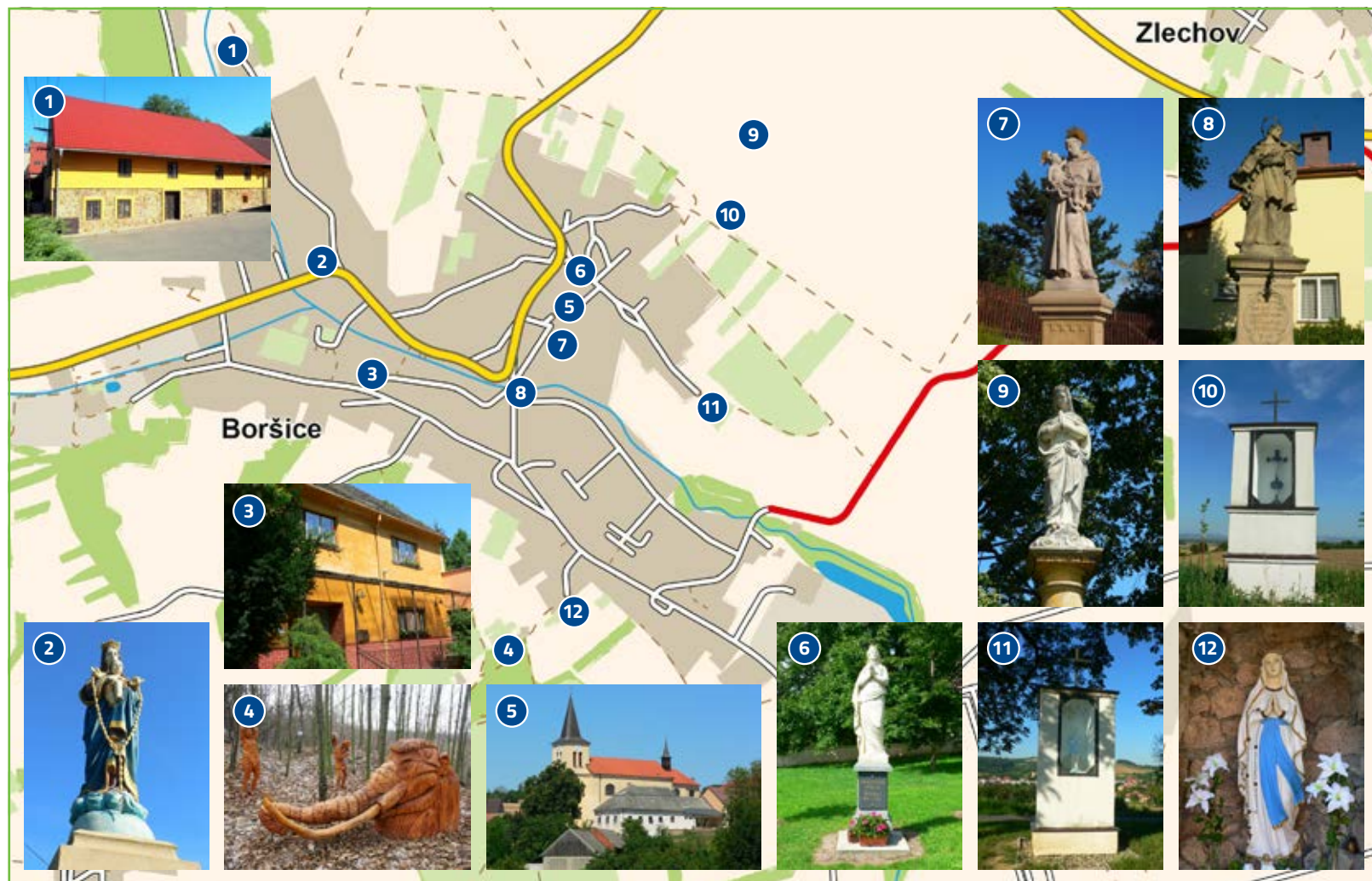

Vodní mlýn Sovín

Barokní socha sv. Antonína Paduánského

ZAJÍMAVÉ LOKALITY A HISTORICKÉ OBJEKTY VE ZLECHOVĚ

První doložené osídlení na katastru Zlechova pochází z mladší doby kamenné. Na severovýchodním okraji obce v polní trati Padělky a rovněž v trati Díly byly nalezeny střepy keramiky spolu s několika kamennými sekyrkami a kopytovými klíny.

V polní trati Padělky byly v 60. letech 20. století po vedením archeologa dr. Viléma Hrubého nalezeny rovněž doklady osídlení z pozdní doby římské a období stěhování národů. Jednalo se o celkem 410 zejména germánských objektů, obydlených pravděpodobně od druhé poloviny 4. století. V rozmezí počátku 5. až poloviny 6. století bylo toto sídliště zřejmě již zpustlé.

Současně zde byly objeveny pozůstatky jedné z nejstarších doložených slovanských osad na našem území. Na

mírném jihozápadním svahu, nedaleko zlechovského potoka, bylo zjištěno 20 sídlištních objektů s nálezy náležejícími kultuře pražského typu připisované právě nejstarším Slovanům. Je velmi pravděpodobné, že první slovanskí osadníci již zastihli germánské sídliště opuštěné, přičemž nelze vyloučit druhotné využití dosluhujících sídlištních objektů pro vlastní potřebu. Slovanské sídliště zde existovalo od první poloviny 6. až do poloviny 7. století. Následné velkomoravské osídlení je podrobněji popsáno v kapitole „Velkomoravské nálezy v obcích Boršice a Zlechov“.

Boží muka z roku 1674

Na různých místech v obci, v okolních polích či při cestách dodnes stojí mnoho drobných památek, které dotvářejí kulturní a historický kolorit obce. Mezi ty nejstarší patří nedávno obnovený smírčí kříž, stojící na okraji obce u začátku cyklostezky do Starého Města. Jeho originál je uložen na nádvoří Galerie Slováckého muzea v Uherském Hradišti. K tomuto kříži se vztahuje pověst, otištěná v roce 1856: „*Pozoruhodnou je též pověst o porážce Rusů na poli Na Hlavinách u Zlechova, na památku měl být usazen prastarý kamenný kříž. Pověst se vztahuje k roku 906 neb k válce Maďar s knížetem Svatoplukem*

Socha Panny Marie Lurdské

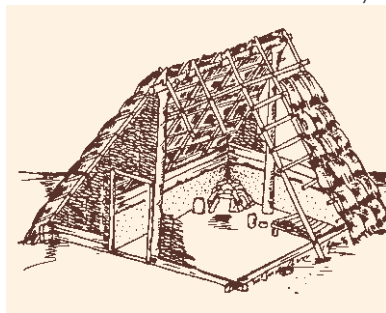

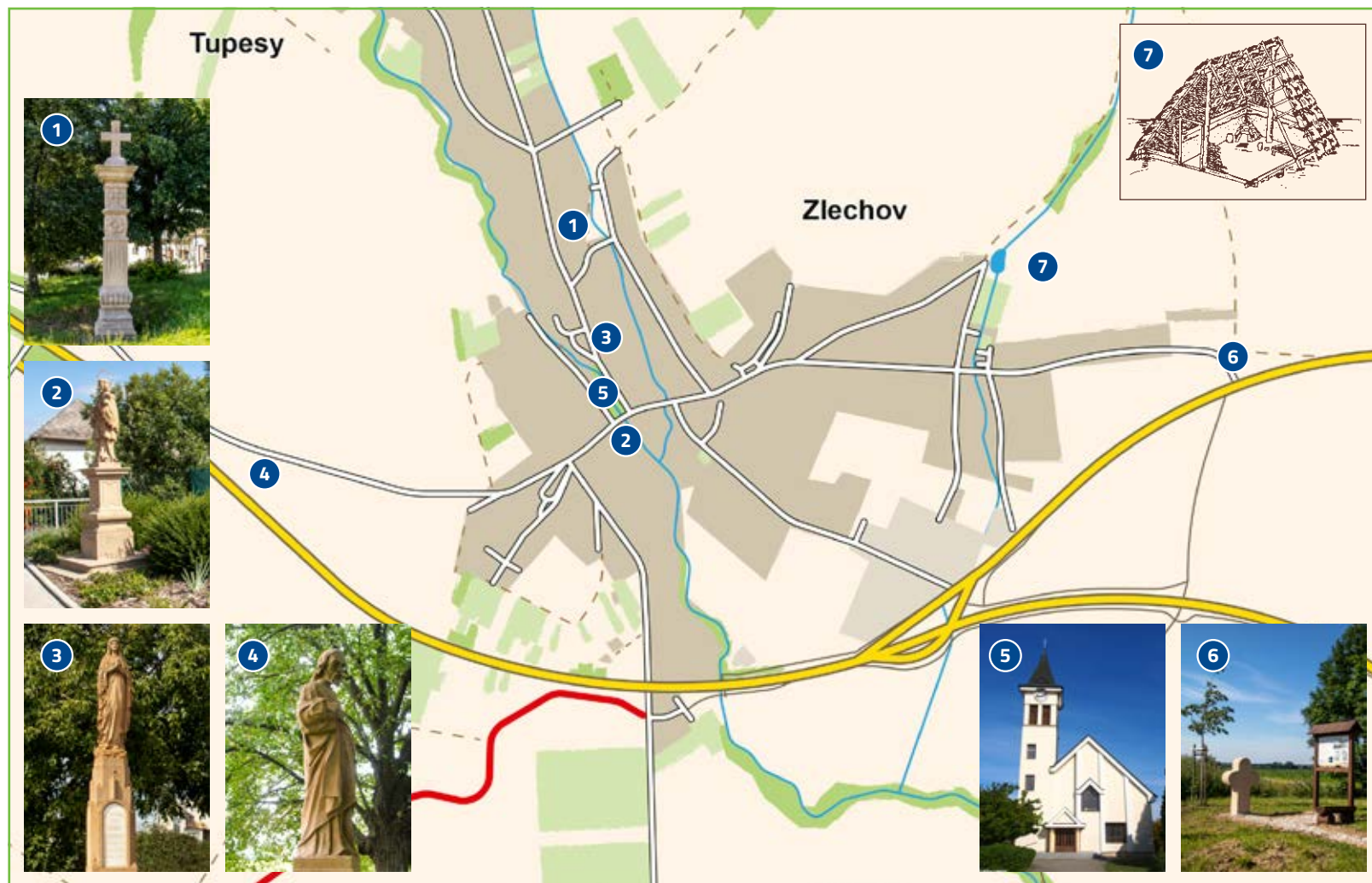
a Ottou Olomouckým, který měl za manželku ruskou princeznu (1108) nebo na dobu, kdy ruský kníže Fridrich jako spojenec litevského knížete Zigmunda seděl na Světlově a Uherském Ostrohu (kolem 1428–1436).“ Nejstarší datovanou památkou jsou pak Boží muka z roku 1674, která stojí nad vinařskými sklepy při silnici k Tupesům. Prý byla postavena na památku zažehnání moru, který se tehdy v obci rozšířil. V obci dále stojí i sochy sv. Jana Nepomuckého z roku 1733, Panny Marie Lurdské a sv. Josefa, několik kamenných i železných křížů a památníků. Významnou novodobou stavbou je pak kostel sv. Anny, který byl vysvěcen 16. října 1994 olomouckým arcibiskupem Janem Graubnerem.

Smírčí kříž za začátku Zlechova

Časňeslovanské obydlí

TURISTICKÁ MÍSTA V OKOLÍ S VELKOMORAVSKOU TEMATIKOU

1. PAMÁTNÍK VELKÉ MORAVY VE STARÉM MĚSTĚ

V roce 1949 byl v místní lokalitě Na Valách objeven archeologem Vilémem Hrubým vůbec první velkomoravský kostel. Kolem kostela bylo postupně odkryto více než 2000 hrobů, což z této lokality činí nejrozsáhlejší velkomoravskou nekropoli. Později byla nad odkrytými základy kostela postavena budova památníku.

2. VÝŠINA SV. METODĚJE V UHERSKÉM HRADIŠTI-SADECH

Jedná se o významnou archeologickou lokalitu, na které se nachází základy velkomoravského kostela. Ten bývá spolu s přilehlým klášterem označován za centrum rané křesťan-

ské vzdělanosti a je rovněž spojován s působením moravského biskupa sv. Metoděje. V základech kostela byla objevena hrobka, ve které byl pravděpodobně sv. Metoděj roku 885 pohřben.

3. ZÁKLADY VELKOMORAVSKÉHO KOSTELA NA ŠPITÁLKÁCH VE STARÉM MĚSTĚ

Na této již od paleolitu osídlené lokalitě byly v polovině minulého století při stavebních pracích objeveny základy kostela a několik desítek kostrových hrobů s bohatou výbavou. Vedle zlatých a stříbrných náušnic a gombíků, ostruh a železných nožů byla na tomto místě nalezena i známá stříbrná plaketa velkomoravského sokolníka.

4. REPLIKA VELKOMORAVSKÉHO KOSTELA SV. JANA KŘTITELE V MODŘÉ

V těsné blízkosti základů velkomoravského kostela, objevených v roce 1911 knězem a romantickým badatelem P. Janem Nevěřilem, byla v letech 1998–2000 za pomoci místních občanů, skautů a financí z obecní sbírky postavena jeho hypotetická replika. Ta se po požehnání stala ekumenickou stavbou a je návštěvníkům volně přístupná.

5. ARCHEOSKANZEN V MODŘÉ

Archeoskanzen vznikl na podkladě skutečných nálezů, z nichž část pochází přímo z tohoto místa. Návštěvník zde může obdivovat repliky

velkomoravských staveb, při pořádaných akcích má možnost vyzkoušet si dávná řemesla či ochutnat velkomoravská jídla. V těsné blízkosti se nachází přírodovědná expozice Živá voda a Centrum historie a tradic.

6. HORA SV. KLIMENTA NEDALEKO OSVĚTIMAN

Jedná se o duchovní místo uprostřed chřibských lesů, hluboce spjaté s obdobím Velké Moravy. Na místě velkomoravského hradiska byly před více než 100 lety objeveny základy kostela a předpokládá se, že se zde nacházel i klášter se školou a hospodářským zázemím. Dnes se zde několikrát do roka konají římskokatolické poutě.

Památník Velké Moravy

Replika kostela sv. Jana Křtitele v Modré

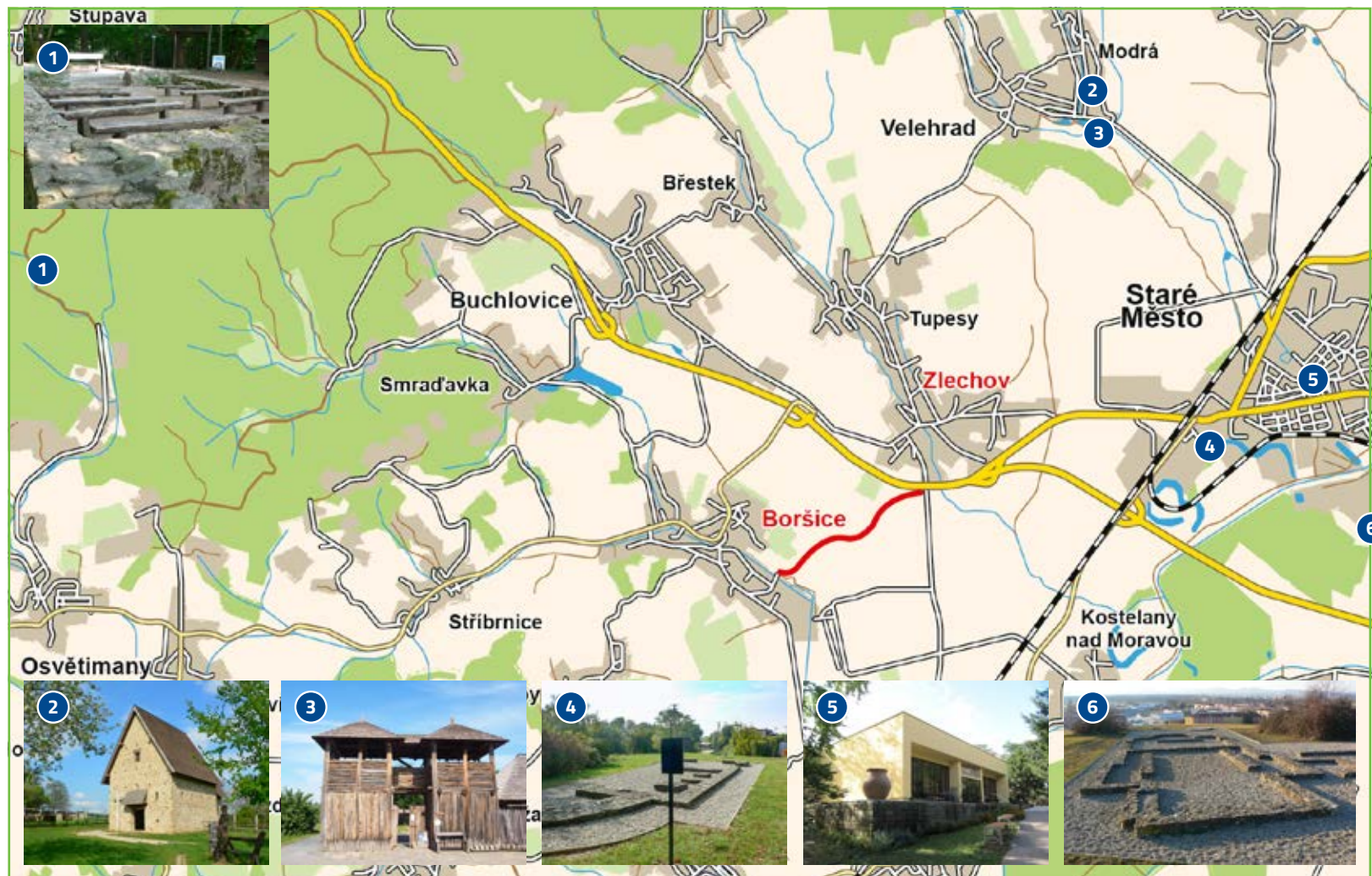

Archeoskanzen v Modré

Hora sv. Klimenta

DALŠÍ TURISTICKY ATRAKTIVNÍ MÍSTA V OKOLÍ

1. HRAD BUCHLOV

Ve vzdálenosti asi 3 km od obou obcí se na okraji Chřibů nachází hrad Buchlov. Patří k nejstarším hradům v České republice a je nepřehlédnutelnou dominantou moravského Slovácka. Ač románsko-gotického původu, jeho dnešní podoba je po několika přestavbách převážně renesanční. Na dvou sousedních kopcích se nacházejí kaple sv. Barbory a pravěké hradisko.

2. ZÁMEK BUCHLOVICE S PŘÍLEHLÝM PARKEM

Na začátku 18. století nechal v Buchlovicích postavit tehdejší majitel panství Jan Dětřich z Petřvaldu zámek ve stylu italské barokní vily. Tvoří ho dvě protilehlé budovy s centrálním

dvorem a kašnou. K zámku přiléhá i zahrada a park o ploše téměř 19 ha, tvořící organickou součást šlechtického sídla. Zámek i park jsou přístupné veřejnosti.

3. BAZILIKA NANEBEVZETÍ PANNY MARIE A SV. CYRILA A METODĚJE NA VELEHRADĚ

Románsko-gotická, později barokně přestavěná bazilika s přílehlým klášterem, založeným na počátku 13. století cisterciáckým řádem, patří k nejvýznamnějším poutním místům v České republice. V prostorách bývalého kláštera se dnes nachází arcibiskupské Stojanovo gymnázium a v podzemí baziliky je možné navštívit lapidárium.

4. ROZHLEDNA FLORIÁNKA U POLEŠOVIC

Nedaleká rozhledna, která dostala svůj poetický název podle odrůdy vinné révy vypěstované v polešovické šlechtitelské stanici, byla postavena v lesoparku Skala v roce 2013. Je celkem 22 m vysoká a návštěvníkům umožňuje široký výhled do údolí řeky Moravy, na Chřiby s hradem Buchlovem a na vzdálené pohoří Bílých Karpat.

5. SKANZEN ROCHUS

Přírodní a kulturní areál Park Rochuz o rozloze asi 60 ha vznikl jako cenný biotop na území bývalého vojenského cvičiště nad Mařaticemi a Jarošovem. Od roku 2012 se na okraji parku v návaznosti na mařatické vinohrady

postupně rozšiřuje expozice muzea v přírodě, která návštěvníkům představuje významné prvky kulturního dědictví z Uherskohradištska.

6. SLOVÁCKÉ MUZEUM V UHERSKÉM HRADIŠTI

Hlavní budova muzea, ve které může návštěvník vidět expozici nazvanou Slovácko a nejrůznější národopisné, historické a archeologické výstavy, se nachází ve Smetanových sadech. Galerie v centru města prezentuje výtvarné umění jihovýchodní Moravy, v nedalekém Vlčnově může návštěvník vidět sbírku lidových pálenic nebo v Topolné se ve dvou zemědělských usedlostech může seznámit s expozicí lidového bydlení a kovářství.

Hrad Buchlov

Zámek Buchlovice

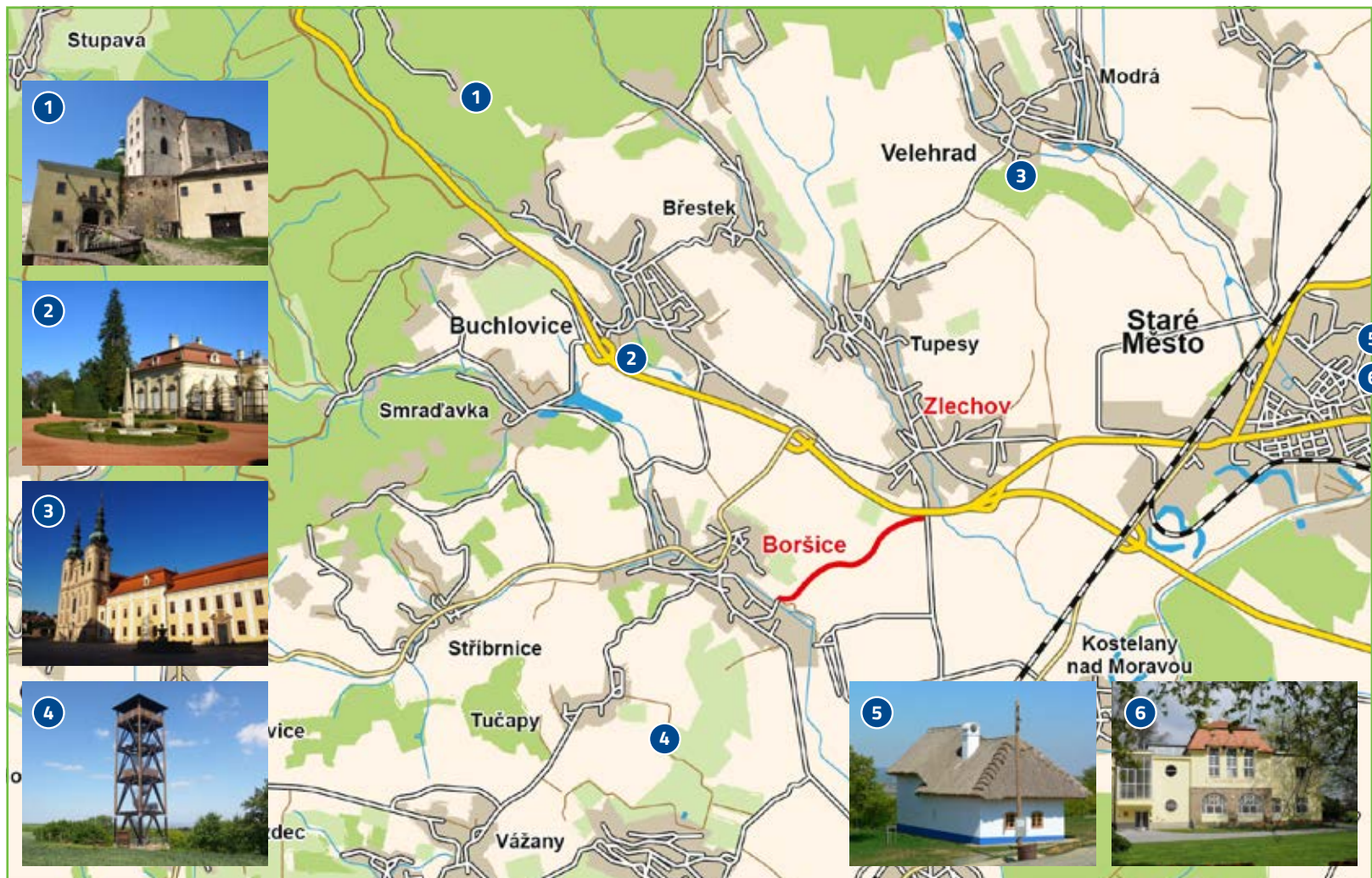

Bazilika Nanebevzetí Panny Marie

Skanzen Rochus v Uherském Hradišti

PROGRAM PŘESHRANIČNÍ SPOLUPRÁCE

Jedná se o program přeshraniční spolupráce Slovenská republika – Česká republika pro programové období 2014–2020, jehož oficiální název zní Interreg V-A Slovenská republika – Česká republika.

Základní myšlenka vychází z poznání, že programy přeshraniční spolupráce mají potenciál ovlivnit sociální, ekono-

mický a územní rozvoj příhraničních oblastí. Přínos přeshraniční spolupráce však nespočívá pouze ve statisticky významném ovlivňování socioekonomického vývoje na makro úrovni, ale především v pozitivní změně na úrovni obyvatel a skupin obyvatel. Investice do přeshraniční spolupráce se primárně projeví na kvalitě života obyvatel

a fungování veřejných a soukromých institucí působících v daném území. Hlavní cíl programu tak reaguje na klíčovou výzvu – vytvořit přitažlivý region pro obyvatele, podnikání, investory a zároveň i turisty a návštěvníky. Program je zaměřen zejména na následující oblasti:

- podpora investic podniků do výzkumu a inovací a vytváření propojení a synergií mezi podniky, centry výzkumu a vývoje a vysokoškolským vzdělávacím prostředím;
- investice do vzdělávání, odborné přípravy a školení za účelem získávání dovedností a celoživotního učení, a to vypracováním a naplňováním společných programů vzdělávání, odborné přípravy a školení;
- zachování, ochrana, propagace a rozvoj přírodního a kulturního dědictví; ochrana a obnova biologické rozmanitosti, ochrana a obnova půdy a podpora ekosystémových služeb, včetně sítě NATURA 2000 a ekologických infrastruktur;
- podpora právní a správní spolupráce a spolupráce mezi občany a institucemi.

Při všech projektech předkládaných v rámci tohoto programu je uplatněn princip vedoucího partnera, který ponese odpovědnost za realizaci

projektu. Každý vedoucí partner musí mít minimálně jednoho přeshraničního partnera. Při výběru projektů bude nadále kladen důraz na pozitivní přeshraniční dopad – přidanou hodnotu projektů přeshraniční spolupráce. Při přeshraničním dopadu bude posuzován společenský dopad, dopad na cílové skupiny a rovněž finanční dopad. Program je financován z prostředků Evropského fondu pro regionální rozvoj (EFRR) a státních rozpočtů České republiky a Slovenské republiky. Míra podpory ze zdrojů Evropské unie je stanovena na maximálně 85 % z celkových způsobilých výdajů. Celkový rozpočet programu činí 90 milionů EUR z prostředků EFRR.

Upomínková mince

PODĚKOVÁNÍ

Na tomto místě je nutno poděkovat všem lidem, díky kterým vzniklo pozoruhodné dílo Cyklostezky sv. Metoděje. V první řadě je třeba uvést zejména akademického sochaře Daniela Ignáce Trubače, který navrhl, vyrobil a poté namontoval všechny umělecké prvky, které tuto cyklostezku doprovázejí. Dále jsou to pak všichni starostové, místostarostové a zastupitelé tří obcí, jež se na tomto projektu podíleli a kteří mu věnovali nespočetné hodiny práce a úsilí. A v neposlední řadě patří dík i všem ostatním lidem, kteří jakýmkoliv způsobem přispěli k realizaci celého díla.

ZDROJE FOTOGRAFIÍ

Mojmír na bankovce Slovenského státu, volné dílo (strana 5)

Svatopluk se třemi pruty a jeho tři synové, Michal Maňas (strana 5)

Křížek z období Velké Moravy, Creator: Dragovit (strana 7)

Kníže Rostislav na pravoslavné ikoně, unknowb, (strana 7)

Klášter sv. Nauma v Ochridu, Petar Milošević (strana 10)

Sv. Cyril a Metoděj, volné dílo (strana 11)

Řeka Váh, Martin Hlauka „Pescan“ (strana 21)

Památník Velké Moravy, Palickap (strana 30)

Uvedené snímky jsou použité z wikipedia.org

Pohled na obec Zlechov

Střed obce s kostelem sv. Anny

Socha sv. Jana Nepomuckého na návsi

Budova školy s dětským hřištěm

Cultural route
of the Council of Europe
Itinéraire culturel
du Conseil de l'Europe

SPOLEČNĚ VYDALY OBCE
BORŠICE A ZLECHOV
V ROCE 2021

